

Maarika Prusti

TYÖ- JA TOIMINTAKYVYSSÄ TAPAHTUVAT SUBJEKTIIVISET
MUUTOKSET KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN AIKANA
- tarkastelun kohteena Luonnollisesti töissä -hanke

Sosiaalialan koulutusohjelma

2017

TYÖ- JA TOIMINTAKYVYSSÄ TAPAHTUVAT SUBJEKTIIVISET MUUTOKSET KUNTOUTTAVAN TYÖTOIMINNAN AIKANA

- tarkastelun kohteena Luonnollisesti töissä -hanke

Prusti, Maarika
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Ohjaaja: Huhtala, Minna
Marraskuu 2017
Sivumäärä: 40

Asiasanat: pitkäaikaistyöttömyys, nuorten työttömyys, kuntouttava työtoiminta, työ- ja toimintakyky

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia kuntouttavan työtoiminnan aikana tapahtuneita subjektiivisia muutoksia asiakkaan työ- ja toimintakyvyssä, kun sitä toteutetaan Green Care-menetelmällä. Tutkimuksessa tutkin työ- ja toimintakyvystä hyvinvoinnin, osallisuuden, mielen ja taitojen -osa-alueita. Opinnäytetyöni tilaajana toimi Satakunnan alueella toimiva Luonnollisesti töissä -hanke.

Opinnäytetyöni seurantatutkimuksen toteutin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille Kykyviisari 2.0 -kyselyllä, jonka on kehittänyt Työterveyslaitoksen Solmu-ESR-koordinaatiohanke. Seurantatutkimuksen alkukyselyt toteutettiin helmikuussa 2017 ja loppukyselyt toukokuussa 2017. Tutkimuksen kohderyhmänä oli kuusitoista kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Asiakkaista vain kahdeksan vastasi tutkimuksen loppukyselyyn, joten otantana tutkimuksessa oli kahdeksan henkilöä.

Kohderyhmän kokemusten pohjalta voidaan sanoa, että kuntouttava työtoiminta Green Care-menetelmällä toteutettuna kohentaa asiakkaan hyvinvointia, osallisuutta ja mieltä. Tulos on kuitenkin vain suuntaa antava, sillä saadut tutkimustulokset ovat jokaisen yksilöllisiä kokemuksia omasta työ- ja toimintakyvystä.

SUBJECTIVE CHANGES IN THE ABILITY TO WORK AND FUNCTION DURING REHABILITATIVE WORK

- Inspection of Luonnollisesti töissä -project

Prusti, Maarika

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in social services

Supervisor: Huhtala, Minna

November 2017

Number of pages: 40

Keywords: long-term unemployment, youth unemployment, rehabilitative work, ability to work and function

The target of this thesis was to examine the subjective changes in client's ability to work and function while participating in rehabilitative work when it is carried out with Green Care-method. In the study I examined the sections of welfare, participation, mind and skills. The orderer of this thesis was Luonnollisesti töissä -project operating in Satakunta.

I carried out the follow-up study of this thesis for the clients of rehabilitative work with the Kykyviisari 2.0. -survey developed by The Finnish Institute of Occupational Health's Solmu-ESR-coordination project. The beginning survey of the follow-up study was carried out in February 2017 and the ending survey in May 2017. The target group of the study formed of sixteen clients of rehabilitative work. Only eight of the clients took part in the ending survey and therefore the sampling of the study was eight individuals.

According to the experiences of the target group we can say that rehabilitative work carried out with Green Care -method improves the client's welfare, participation and state of mind. Nevertheless, the results are only approximate because they are one's own subjective experiences of his ability to work and function.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TYÖTTÖMYYS JA AKTIVOINTIPALVELUT	6
2.1	Tilastollista tietoa Suomen työttömyydestä	7
2.2	Pitkäaikaistyöttömyys	7
2.3	Nuorisotyöttömyys.....	9
3	TYÖ- JA TOIMINTAKYKY	10
3.1	Työttömyyden vaikutukset työ- ja toimintakykyyn.....	11
3.2	Syrjäytyminen työ- ja toimintakyvyn heikkenemisen seurauksena.....	12
4	KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA.....	13
4.1	Green Care -toiminta.....	15
4.1.1	Luonnollisesti töissä -hanke	16
4.1.2	Kykyviisari.....	17
5	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	18
5.1	Tarkoitus ja tutkimuskysymys	18
5.2	Aineiston hankinta ja kyselyn toteutus	19
5.3	Aineiston käsittely ja analysointi	21
5.4	Eettisyys ja luottamuksellisuus	22
6	TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELO	23
6.1	Taustatiedot kohderyhmästä	23
6.2	Hyvinvoinnin subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä.....	25
6.3	Osallisuuden subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä	27
6.4	Mielen subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä.....	31
6.5	Taitojen subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä.....	33
6.6	Yhteenveto tutkimustuloksista.....	35
7	POHDINTA.....	36
	LÄHTEET.....	38

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkin, minkälaisia työ- ja toimintakyvyn subjektiivisia muutoksia Green Care-toiminnalla voidaan saada aikaan kuntouttavassa työtoiminnassa kolmen kuukauden aikana. Aiemmat tutkimukset Green Care-toiminnasta ovat osoittaneet, että luontolähtöinen kuntoutus on lisännyt asiakkaiden hyvinvointia sekä parantanut sosiaalisia taitoja ja fyysistä kuntoa. Toiminnalla on huomattu olevan myös vaikutusta oman elämänhallinnan ja työllisyyden parantamisessa. Lisäksi tutkimuksissa oli huomattu asiakkaiden koulutushalukkuuden lisääntyminen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017.) Omassa tutkimuksessani tulen erityisesti tutkimaan työ- ja toimintakyvystä hyvinvoinnin, osallisuuden, mielen ja taitojen koettuja muutoksia kuntouttavan työtoiminnan aikana.

Teoriapohjaa opinnäytetyössäni käsittelen luvuissa kaksi, kolme ja neljä. Toisessa luvussa käyn läpi yleistä tietoa Suomen työttömyydestä. Alaluvuissa paneudun tilastolliseen tietoon ja käyn läpi niin pitkäaikatyöttömyyttä kuin nuoriso työttömyyttäkin. Kolmannessa luvussa käsittelen työ- ja toimintakykyä sekä tulen avaamaan työttömyyden aiheuttamaa syrjäytymistä. Neljännessä luvussa käsittelen lakia kuntouttavasta työtoiminnasta. Lisäksi tulen alaluvuissa kertomaan tarkemmin Luonnollisesti töissä -hankkeesta, Green Care-menetelmästä ja Kykyviisari-mittarista.

Valitsin opinnäytetyökseni tämän aiheen, suoritettuani toisen aikuissosiaalityön ammatillisen harjoittelun valtakunnallisessa kuntoutus- ja valmennusalan yrityksessä työttömien työnhakijoiden parissa. Harjoittelun aikana kohtasin monia pitkäaikaistyöttömiä ja huomasin, kuinka työttömyys oli alentanut useiden henkilöiden työ- ja toimintakykyä. Työttömyyden aiheuttamat muutokset näyttäytyivät yleisimmin yleisen hyvinvoinnin laskuna sekä elämänhallinnan ongelmina. Pohdin jo harjoitteluaikani, millä palveluilla olisi mahdollisuus nostaa työttömän työ- ja toimintakykyä. Nyt opiskelun loppuvaiheessa minulle tarjoutui opinnäytetyön myötä tilaisuus selvittää, miten kuntouttavalla työtoiminnalla yhdessä Green Care-menetelmän kanssa voidaan tukea työttömien työ- ja toimintakyvyn eri osa-alueita matkalla kohti avoimia työmarkkinoita.

Yhteistyökumppanina opinnäytetyössäni toimii Luonnollisesti töissä -hanke, jota toteutetaan Green Care-menetelmällä. Tutkimukseni kohderyhmänä on hankkeen kuntouttavassa työtoiminnassa olevat asiakkaat. Seurantatutkimuksen toteutan strukturoidulla Kykyviisarin 2.0 -mittarilla, jonka on kehittänyt Työterveyslaitoksen Solmu-ESR-koordinaatiohanke yhdessä Euroopan sosiaalirahaston kanssa. Ennen kyselyiden toteuttamista suoritin Kykyviisari -koulutuksen sekä perehdyin Kykyviisarin käyttöoppaaseen.

2 TYÖTTÖMYYS JA AKTIVOINTIPALVELUT

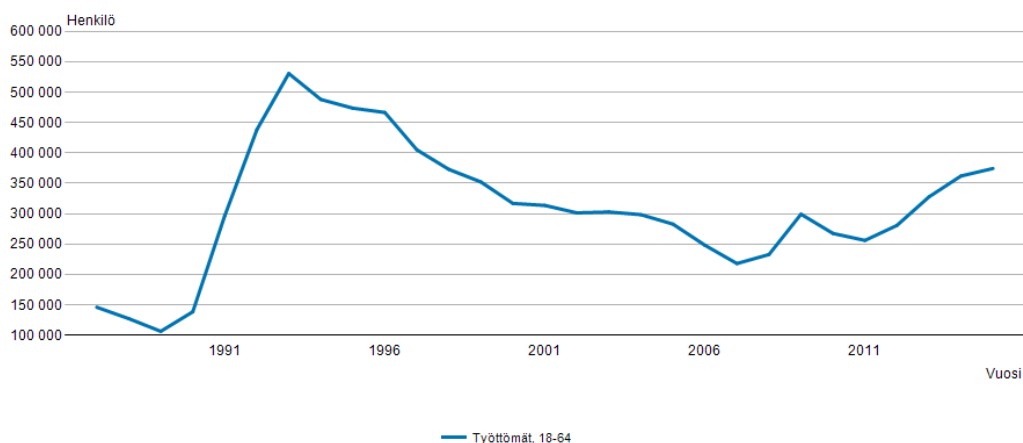
Suomessa työttömyys on erityisesti nuorimpien ja vanhimpien ikäluokkien ongelma. Nuoret ovat työttömänä lyhyempiä jaksoja, kun taas vanhemmat ikäluokat saattavat joutua olemaan työttömänä pidempijaksoisesti ja pahimmassa tapauksessa se saattaa johtaa pysyväluonteiseen poistumiseen työelämästä. Työllistymisen näkökulmasta nuoria pyritään uudelleen koulutuksen avulla löytämään uusia uria, kun taas vanhempien kohdalla katselmoidaan usein jo varhaiseläkejärjestelmää. Erityisesti vaikeinta työllistyminen on niillä henkilöillä jotka ovat heikoimmin koulutettuja. Vieläkin heikoimmin työmarkkinoille pääsee osallistumaan maahanmuuttajat, joiden kielitaito ja työnantajien ennakkoluulot estävät suurimmaksi osaksi työllistymistä. (Hämäläinen, Taimio & Uusitalo 2005, 11-12.)

Työttömiä työnhakijoita pyritään Suomessa aktivoimaan erilaisilla Työ- ja elinkeinotoimiston järjestämällä palveluilla. Aktivointiasteeseen laskettavia palveluita ovat työllistetyt, työvoimakoulutukset, valmennukset, työ- ja koulutuskokeilut, vuorotteluvapaasijaiset, kuntouttava työtoiminta ja omaehtoiset opiskelut työttömyystuella. Palveluiden tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan mahdollisuuksia päästä takaisin palkkatyöhön sekä mahdollisesti löytää uusia työmahdollisuuksia koulutusten ja työkokeilujen avulla. (Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tiedot 2017.)

2.1 Tilastollista tietoa Suomen työttömyydestä

1990-luvun alussa elettiin talouslaman aikaa, jolloin kansantalouden kokonaistuotanto laski noin 12%. Työllisten määrä väheni laman seurauksena noin 400 000 henkilöllä. (Pohjola 1998, 339.) Vuonna 1996 työttömien työnhakijoiden määrä alkoi vähitellen laskea kansantalouden elpymisen myötä. (Pietiläinen 2005, 11.) Vuonna 2007 työttömien määrä alkoi taas lisääntyä, mutta vuodesta 2009 vuoteen 2011 työttömien työnhakijoiden määrä oli laskusuhdanteessa. Vuoden 2011 jälkeen työttömyys on alkanut nousemaan tasaiseen tahtiin. (Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat 2017.)

Väestö muuttujina Pääasiallinen toiminta, Sukupuoli, Ikä ja Vuosi

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 1. Työttömyystilasto (Tilastokeskus 2017)

Vuoteen 2017 tultaessa työ- ja elinkeinotoimiston tilastojen mukaan heinäkuun 2017 lopussa oli noin 2 556 000 työllistä ihmistä sekä 329 000 työtöntä työnhakijaa, joista 100 000 henkilöä aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa. (Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tiedot 2017.)

2.2 Pitkäaikaistyöttömyys

Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä ollut henkilö määritellään pitkäaikaistyöttömäksi. Vuonna 2012 pitkäaikaistyöttömien määrä on alkanut lisääntyä. Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymiseen on vaikuttanut työllistymisen

vaikeutuminen sekä työttömyyseläkkeelle pääsyn kaventuminen. Heinäkuun 2017 lopussa pitkäaikaistyöttömien määrä oli 106 100, josta miehiä oli 60 000 ja naisia 46 200. Osuudesta 53 200 oli ollut työttömänä yhtäjaksoisesti yli kaksi vuotta. (Findikaattorin www-sivut 2017.)

Pitkäaikaistyöttömän ensisijaisena tavoitteena pidetään työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Avoimille työmarkkinoille pääseminen tuottaa usein vaikeuksia pitkän työttömyysjakson takia. Taustalla saattaa myös olla terveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia, jotka hidastavat työllistymistä entisestään. Työelämäkynnyksen ylittämistä helpottavat erilaiset pitkäaikaistyöttömille tarjottavat palvelut. Palveluvalikoimasta löytyvät esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, rekrytointikokeilu ja palkkatuella työllistyminen. (Mannila, Forsander, Hummasti & Vehviläinen 2002, 11-12.) Kuntouttava työtoiminta on toimintaa, jolla pyritään parantamaan työllistymisen mahdollisuuksia ja elämänhallintaa. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään yleensä kunnan eri toimipisteisiin sekä yhdistysten erilaisiin avustaviin työtehtäviin. Työkokeilu toteutetaan työpaikalla, johon olisi työkokeilun jälkeen mahdollisuus myös työllistyä palkkatyöhön. Kokeilun aikana työttömällä työnhakijalla on hyvä mahdollisuus näyttää työnantajalle oma aktiivisuus, osaaminen ja motivaatio työtä kohtaan. Rekrytointikokeilu on samantapainen kuin työkokeilu, mutta on kestoltaan vain kuukauden mittainen. Rekrytointikokeilu on aktivointipalveluissa kokeiluna vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun. Palkkatuella työllistämisen tarkoitus on antaa työnantajalle mahdollisuus työllistää työtön työnhakija pienemmillä palkkakustannuksilla. Samalla työttömän työnhakijan on helpompi päästä kiinni normaaliin työsuhteeseen tai oppisopimuskoulutukseen. Maksettavan palkkatuen määrä on 30%, 40% tai 50% maksettavista palkkakustannuksista. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2017.)

Pitkäjaksoinen työttömyys on ongelmallista sekä työttömän että kansantalouden näkökulmasta. Itse työttömälle se voi aiheuttaa pitkäkestoisia taloudellisia ongelmia sekä saattaa aiheuttaa myös henkisiä ja jopa fyysisiä ongelmia. (Hämäläinen, Taimio & Uusitalo 2005, 93.) Taloudellista turvaa pyritään ylläpitämään työttömille työnhakijoille työttömyysturvan avulla, jolloin se rasittaa myös kansantaloutta. Työttömyysturvallaissa säädetään, että ” työttömän työnhakijan perustoimeentulo

työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella.” (Työttömyysturvalaki 1290/2002, 1 luku 2§.)

Pitkäaikaistyöttömät voidaan karkeasti erotella kolmeen erilaiseen ryhmään, riippuen millaisin eri toimenpitein heidän tilanteeseensa löydetään ratkaisuja. ”Vaikeimmin työllistyvät” ovat haastavin ryhmä työllistää, sillä heidän todellisuutensa on melkein yhteiskunnasta syrjäytymistä. Vaikeammin työllistyvillä työttömyys on kestänyt yleensä jopa 5-10 vuotta ja elämään on saattanut kuulua haasteita esim. avioero, mielenterveysongelmat ja päihderiippuvuudet. Paluu työelämään ei enää tunnu mahdolliselta vaan työllistämistä tärkeämpää on sosiaaliturvan ja toimeentuloturvan järjestäminen. ”Pitkittyneesti työttömät” ovat monimuotoista tukea tarvitsevia henkilöitä. Heidän ongelmansa ovat kasaantuneet ja työttömyys on kestänyt liian kauan johtuen esimerkiksi ammattitaidon puutteesta, mielenterveys- tai päihdeongelmista tai iästä. Tämän ryhmän on yleensä mahdollista työllistyä työelämään vasta silloin, kun on käynyt läpi erilaisia tukitoimenpiteitä. Helpoin ryhmä on ”olosuhdetyöttömät”, joka työllistyy helpoin tukitoimenpitein, koska ryhmän pitkäaikainen työttömyys yleensä johtuu vallitsevista olosuhteista. (Raunio 2006, 84-85.)

2.3 Nuorisotyöttömyys

Nuorisotyöttömyys näyttää virallisten tilastojen mukaan hyvin huolestuttavalta. Heinäkuun 2017 lopussa 15-24 vuotiaita nuoria oli yhteensä 628 000. Työllisiä heistä oli 352 000 ja työttömiä 47 000. (Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tiedot 2017.) Suurimmassa työttömyys- ja syrjäytymisvaarassa ovat nuoret, jotka eivät hae työtä tai ole edes opiskelemassa. Nuorilla on työttömyyskokemuksia suhteellisesti eniten verrattuna muihin ikäryhmiin. Yleisimpiä työttömyyskokemukset ovat 20-21-vuotiailla, työttömyyskokemukseksi lasketaan päivänkin työttömyys. Nuorten työttömyysjaksojen yleisyydestä huolimatta, niiden kesto on huomattavasti lyhyempi kuin aikuisilla. Työvoimapolitiikan keskeisenä kohderyhmänä ovat aina olleet nuoret työttömät. Nuorten työttömyysjaksot pyritään katkaisemaan työvoimapolitiikan toimenpiteillä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, verrattuna muihin kohderyhmiin. Vuonna 2005 on tullut voimaan nuorten yhteiskuntatakuu, joka

velvoittaa tarjoamaan alle 25-vuotialle koulutusta, työtä, työharjoittelu- tai työpaikan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi rekisteröitymisestä. (Hämäläinen & Tuomalan 2013, 1,5.)

3 TYÖ- JA TOIMINTAKYKY

”Työ- ja toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista – työstä, opiskelusta, vapaa-ajasta ja harrastuksista, itsestä ja toisista huolehtimista – siinä ympäristössä, jossa hän elää.” (Terveuden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017.)

Rohmert ja Ruten ovat määritelleet työkyvyn tasapainomallin jo vuonna 1983. Työkyvyn tasapainomalli tarkoittaa jatkuvan tasapainon etsimistä ihmisen ja työelämän välillä. Mallin saavuttamisen kriteereinä pidetään työkyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin säilymistä sekä työssä jaksamista. Tasapainomallin mukaan työkyky on työntekijän toimintakyvyn ja työn vaatimusten välinen suhde. Moniulotteisemmassa mallissa toimintakyvyn ja työprosessin vuorovaikutussuhteella on suuri merkitys työkykyisyyden ja työkyvyttömyyden ilmenemisessä. (Gould, Ilmarinen, Järvisalo & Koskinen 2006, 22,137.)

Työkyvyille ei lainsäädännössä ole virallista määritelmää. Työkyvyttömyydestä sen sijaan on käytettävissä erilaisia määritelmiä. Esimerkiksi ammatillinen työkyvyttömyys määritellään sairautena, vikana tai vammuna, joka estää työskentelemisen entisessä tai vastaavassa työssä. Määritelmän mukaan voidaan ajatella, että työkyvyn ylläpitämisellä voidaan kapeakatseisesti ennaltaehkäistä sairauksien, vammojen tai vikoja. On siis tärkeää tarkastella työkykyä laajasta näkökulmasta, jossa terveyden lisäksi monet muut asiat vaikuttavat kykyyn tehdä työtä. (Matikainen, Aro, Kalimo, Ilmarinen & Torstila 1995, 31.) Lähtökohtaisesti työkyky on näkemys hyvinvoinnista monitasoisena ja moniulotteisena ilmiönä, jossa vaikuttavia tekijöitä ovat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä

terveys. Vaikuttavana tekijänä on myös osaaminen, johon sisältyy koulutus ja ammatilliset tiedot ja taidot. Lisäksi motivaatiolla, työhön liittyvillä asenteilla ja arvoilla on suuri merkitys koettuun työkykyyn. Työkykyä voi vahvistaa myönteisellä asenteella ja riittävällä motivaatiolla työtä kohtaan. Yksilön ominaisuuksien lisäksi ulkoisia vaikuttavia tekijöitä työkykyyn ovat työolot, työyhteisö, esimies ja fyysinen työympäristö. (Mehiläinen Oy www-sivut 2017.)

3.1 Työttömyyden vaikutukset työ- ja toimintakykyyn

Työ- ja toimintakyvyn muutoksia on tutkinut Elina Aaltio Työllisyyspalvelujen vaikuttavuus -projektissa. Tutkimuksen tarkoituksena oli mitata palveluiden ja toimenpiteiden vaikuttavuutta RAVA-mittarilla, joka on ikäihmisen toimintakyvyn ja avuntarpeen mittari. Tutkimukseen osallistui 349 asiakasta. Loppuraportista käy ilmi, että työ- ja toimintakyvyssä oli tapahtunut kolme merkittävää muutosta. Mittaustuloksiksi oltiin saatu työllistymismotivaation lasku seurannan aikana. Motivaation laskun Aaltio on selittänyt sillä, että työllistymisen aiheuttamat epäonnistumiset laskevat ihmisen itsetuntoa ja luottamusta. Työllistämispalvelujen on tällöin hankala tukea asiakasta, jos asiakas ei ole konkreettisesti päässyt työllistymään. Positiivisimpina muutoksina tutkimuksen aikana oli asiakkaiden elämänhallinnan paraneminen, sekä työllistymisuskon paraneminen. (Aaltio 2015, 3,60.)

Kansainvälinen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitus (ICF) määrittelee toimintakyvyn yläkäsitteenä, joka sisältää kehon rakenteet ja toiminnot sekä suoritukset ja osallistumisen. Silloin kun toimintakyvyssä on rajoitteita, ICF luokittelee ne toimintarajoitteiksi. Rajoitteita voiva olla kehon rakenteiden ja toimintojen vajavaisuudet esimerkiksi näköongelmat. Lisäksi rajoitteita voivat olla suoritus- ja osallistumisrajoitteita esimerkiksi kommunikointi tai liikkumisen ongelmat. ICF-käsitteistössä toimintakykyyn vaikuttavat lääkinnällisten määriteltyjen terveydentilojen lisäksi yksilötekijät, joita ovat elämäntavat, ikä ja koulutus sekä työelämän organisaatiot ja ympäristötekijät. (Smolander & Hurri 2004, 9.)

Ihmisten jaksaminen työelämässä mahdollisimman pitkään ja yhteiskunnasta paikan löytäminen vaativat hyvää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä niitä

tukevaa ympäristöä. Ympäristön myönteiset ja kielteiset vaikutukset tutkitusti vaikuttavat ihmisen toimintakykyyn. Asuinmiljööllä, erilaisilla palveluilla ja muiden ihmisten tuella voidaan yrittää tukea ihmisen selviytymistä jokapäiväisessä elämässä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017.)

3.2 Syrjäytyminen työ- ja toimintakyvyn heikkenemisen seurauksena

Sosiaalista syrjäytymistä on aikaisemmin tutkittu yhteiskuntien ongelmina sekä tiettyjen ryhmien ja yksilöiden ongelmina. Syrjäytyminen yleensä nähdään prosessina, jossa sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnassa heikkenevät erilaisten syiden takia. Riskitekijöinä syrjäytymiselle on pidetty työttömyyttä, kouluttautumattomuutta, köyhyyttä, lapsuuden huono-osaisuutta, perheen hajoamista, kodittomuutta, huonoa terveyttä ja -toimintakykyä, puutteellisia asuinolosuhteita sekä vähemmistöihin kuulumista. (Gould ym. 2006, 223-224.)

Yksilöllistä syrjäytymisprosessia on kuvattu erilaisten vaihemallien avulla. Jahnukainen on teoksessaan *Social exclusion and dropping out of education* (2001) kuvannut syrjäytymisen ensimmäisten tunnusmerkkien tulevan ilmi jo lapsuudessa, joka saattaa näyttäytyä poikkeavan alakulttuurin jäsenyytenä. Kouluaika saattaa olla prosessin etenemisen ydinvaihe. Koulussa tapahtuvat oppimisvaikeudet ja koulunkäynnin keskeyttämisen uhka voidaan lukea alkavaksi syrjäytymisen alkavaksi kasautumiseksi. Niihin voi sisältyä epäonnistumisia perheessä, sosiaalisissa suhteissa, koulussa sekä työmarkkinoilla. (Jahnukainen 2001, 1-12.)

Syrjäytyminen työmarkkinoilta ei yksiselitteisesti ole vain yksilön ominaisuuksista riippuva ongelma vaan tutkimuksien mukaan pysyvä työsuhde ei selkeästi ole vallitseva työsuhdetyyppi. Määräaikaisuudet ja osa-aikaiset työsuhteet ovat tämän aikakauden vallitsevia työsuhdetyyppejä, jotka aiheuttavat työssäkävissä epävarmuutta ja saattavat johtaa kokonaan työmarkkinoilta syrjäytymiseen. (Linnakangas, Lindh & Järvikoski 2000, 9-10.)

4 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta on tullut voimaan 1.9.2001. Kuntouttavan työtoiminnan pääperiaatteena on tarjota uusia mahdollisuuksia pitkään työttömänä oleville henkilöille. Laki määrittelee, että kuntien ja työvoimatoimistojen tulee tehdä yhteistyötä laatiakseen kullekin asiakkaalle sopivan suunnitelman ja palvelusuunnitelman. Lisäksi pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea tai toimeentuloa saaville on järjestettävä kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on mahdollistaa pitkäaikaistyöttömille tie suoraan työhön tai ensin työllistymistä edistäviin palveluihin ja sen jälkeen työhön. Toisena tavoitteena on parantaa työttömän elämänhallintakykyä. Kuntouttava työtoiminta on parhaimmillaan väylän luomista työelämään, toimintakyvyn palauttamista tai jäljellä olevan toimintakyvyn ylläpitämistä. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 1 luku.)

Kuntouttavan työtoiminnan laissa asiakkaaksi määritellään henkilö, joka on työtön ja saa työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ovat yleisimmin alle 25-vuotiaat nuoret työttömät sekä pitkäaikaistyöttömät. Nuorella työttömällä työnhakijalla ei ole ilman hyväksyttävää syytä oikeutta kieltäytyä kuntouttavasta työtoiminnasta, sillä uhalla, että kieltäytymisestä aiheutuu toimeentuloturvaseuraamuksia. Tällä tavoin pyritään ehkäisemään syrjäytymistä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja tehokkaasti sekä ennen kaikkea katkaisemaan työttömyys. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017.)

Asiakkaille on lain määräyksien mukaisesti laadittava aktivointisuunnitelma aina silloin kun asiakas saa toimeentulotukea tai työmarkkinatukea. Aktivointisuunnitelma koostuu asiakkaan erilaisista tiedoista, koulutuksesta, työurasta, edellisten työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuudesta, edellisten työhakusuunnitelmien arvioista, kunnan tekemien asiakasta koskevien suunnitelmien toteutumisesta sekä erilaisista toimenpiteistä. Työvoimatoimiston arvioidessa, ettei asiakkaalle voida vielä kolmen kuukauden sisällä tarjota työtä tai työllistymistä edistäviä palveluita, on tällöin aktivointisuunnitelmaan sisällyttävä kuntouttavaa

työtoimintaa. Kuntouttavaa työtoimintaa aktivointisuunnitelmaan kirjattaessa on siihen kirjattava kuntouttavan työtoiminnan sisällön kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka, kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto, kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus sekä asiakkaalle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat palvelut. Aktivointisuunnitelman sisältäessä kuntouttavaa työtoimintaa on suunnitelmaa päivitettävä 3-24 kuukauden välein. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 3 luku.)

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä vastuussa on kunta. Kunta voi itse järjestää palvelua tai tehdä sopimuksen kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä toisen kunnan, rekisteröidyn säätiön, rekisteröidyn yhdistyksen, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kuntouttavaa työtoimintaa on kuitenkin järjestettävä niin, että se vastaa asiakkaan työ- ja toimintakykyä ja osaamista. Tällä tavoin toiminta on mielekästä ja riittävän vaativaa kohti avoimia työmarkkinoita. Kuntouttavaa työtoimintaa voidaan esimerkiksi järjestää vanhusten-, huoltolaitosten ja päiväkotien tehtävät liittyen ruokailussa, ulkoilussa ja viriketoiminnassa avustamisessa. Tarkoituksena ei ole korvata virkasuhteessa tai työsuhteessa tehtävää työtä. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 3. luku.)

Kestoltaan kuntouttavan työtoiminnan jakson tulee olla yli kolme kuukautta, mutta alle 24 kuukautta. Pituuden määrittelyssä on otettava huomioon työura, koulutus sekä mahdollisuudet työllistyä palkkatyöhön. Päivittäiselle toiminnalle kestoksi on määriteltävä vähintään neljä tuntia. Viikoittain kuntouttavaa työtoimintaa tulee järjestää 1-5 kertaa viikossa, mutta korkeintaan 40 tunnin ajan. Kuntouttava työtoiminta voidaan esimerkiksi alussa aloittaa neljällä tuntisella työpäivällä ja edetä kohti kahdeksan tuntista työpäivää. Tämä tukee asiakkaan etenemistä kohti avoimia työmarkkinoita. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001, 4. luku.)

4.1 Green Care -toiminta

Green Care tarkoittaa toimintaa, jossa luonnon avulla pyritään ylläpitämään ja edistämään ihmisten hyvinvointia. Toiminnan vaikuttavuus perustuu luontoon, toimintaan ja yhteisöllisyyteen. Luonto on toiminnassa tapahtumapaikka, väline tai kohde. Toiminta sijoittuu yleensä luonnonympäristöön, mutta luonnon elementtejä voidaan tuoda ja käyttää myös kaupunkiympäristössä. (Gcfinland www-sivut 2017.) Green Care-menetelmässä luontolähtöisen toiminnan perusedellytyksiä ovat vastuullisuus, tavoitteellisuus ja ammatillisuus. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017).

Luonto-avusteinen sosiaalinen työllistäminen on viime vuosina moninkertaistunut Alankomaissa. Norjassa hallitus on määritellyt Green Care -toiminnan yhdeksi merkittäväksi painopistealueeksi työhön kuntoutuksessa. Suomessa Porin lisäksi Green Care – toimintaa toteutetaan Jyväskylässä. Porissa ja Jyväskylässä Green Care – toimintaa hallinnoi ja koordinoi kaupungin työllisyydenhoitoyksikkö. Hankkeen rahoittajana toimii Euroopan sosiaalirahasto. (Porin kaupungin www-sivut 2017.)

Green Care ei ole keksintönä uusi, vaan sitä on jo käytetty vuoden 1990 alkupuolella maaseudun erilaisissa hoito- ja kuntoutusyksiköissä. Suomessa Green Care -toiminta alkoi yleistyä 2006-luvulla, kun ensimmäiset hankkeet toteutettiin. Green Care -toimintaa aloitettiin tarkemmin tutkimaan 2010 -luvulla, kun Green Care Finland -yhdistys perustettiin. Tutkimuksessa tutkittiin itse toimintaa ja sen tuomia mahdollisuuksia ottaen huomioon luonnon parantavat ja elvyttävät vaikutukset. Green Care-menetelmät voidaan karkeasti jakaa neljään ryhmään: eläinavusteisiin menetelmiin, luontoavusteisiin menetelmiin, viherympäristön kuntouttavaan käyttöön sekä maatilantuntouttavaan käyttöön. (Porin kaupungin www-sivut 2017.)

Asiakkaille Green Care tuo mahdollisuuden parantaa kokonaisvaltaisesti omaa hyvinvointia. Kuntoutuksen näkökulmasta luonto mahdollistaa uusien asioiden opettelua ja harjoittelua luontoympäristössä, jossa tarjolla monenlaista eri tasoista työtehtävää. Lisäksi luonto tuo arkeen tunnetta sekä antaa osallisuuden ja voimaantumisen mahdollisuuden. Tutkimusten mukaan jo viiden minuutin oleilu luonnossa kohottaa mielialaa. Kahdenkymmenen minuutin aikana elinvoimaisuus

lisääntyä ja verenpaine laskee. Lisäksi tulokset ovat osoittaneet, että luonnossa käveleminen lisäsi työmuistin kapasiteettiä merkittävästi verrattuna kaupunkikävelyyn. (Porin kaupungin www-sivut 2017.)

4.1.1 Luonnollisesti töissä -hanke

Luonnollisesti töissä on Euroopan sosiaalirahaston kehittämishanke, jonka tarkoituksena on edistää työllisyyttä, osaamista sekä sosiaalista osallisuutta Green Care-menetelmän avulla. Hankkeen on myöntänyt Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hanke alkoi 1.5.2015 ja on kestoaltaan kaksi vuotinen. Hankkeen hallinnoinnista vastaa Porin kaupungin Työllisyysyksikkö. Alueellisella tasolla yhteistyökumppaneina toimivat Turun yliopiston kulttuurituotanto ja maisematutkimus, Ulvilan kaupunki ja diakonia-ammattikorkeakoulu. Kansallisella tasolla yhteistyökumppaneita ovat mm. Green Care Finland ry, Jyväskylän kaupunki, Helsinki/Vihreä Veräjä ja Forssan kaupunki. Hankkeen kohderyhmänä ovat porilaiset pitkäaikaistyöttömät, joiden haasteena on työllistyä fyysisten ja psyykkisten rajoitteiden vuoksi. (Porin kaupungin www-sivut 2017.)

Luonnollisesti töissä -hanketta markkinoidaan kohderyhmälle luontopajatoimintana, jota voi suorittaa kuntouttavana työtoimintana tai työkokeiluna. Luontopajatoimintaan on mahdollista liittyä mukaan oman sosiaalivirkailijan tai TE- toimiston virkailijan ohjaamana. Luontopaja toimintaan osallistuvalla maksetaan Kelan työmarkkinatuki ja veroton kulukorvaus. (Porin kaupungin www-sivut 2017)

Luontopajatoiminnassa voi olla mukana joko Porin luontopajan liikkuvassa ryhmässä tai Porin luontopajan kiinteässä ryhmässä. Liikkuvassa ryhmässä työtehtävinä on maanantaisin ja tiistaisin luontopolkujen, retkeilyreittien ja kulttuuriympäristöjen kunnossapitoa, keskiviikkona ympäristönhoitoa ja kulttuurikohteiden kunnossapitoa, torstaisin mehiläistenhoitoa ja keräämistä ja perjantaisin puutarhan hoitoa ja kasvimaan viljelyä. Liikkuva ryhmä kulkee minibussilla päivittäin työmaille. Työpäivien pituus on aina neljä tuntia. Kiinteässä ryhmässä työskennellään joko Lyttylän kartanolla tai Lavian ekopajalla. Lyttylän kartanolla työtehtäviin kuuluvat kiinteistö- ja ympäristöhuolto. Lavian ekopajalla työtehtäviin kuuluvat

ympäristönhoito, luonnonläheisten kulttuuriympäristöjen kunnossapito ja retkeilyreitirakenteiden tekeminen. Kiinteissä ryhmissä työviikot ovat 1-4 päiväisiä ja kestoiltaan 4-6 tuntisia ja työmaille saavutaan omilla kyydeillä. (Porin kaupungin www-sivut 2017.)

4.1.2 Kykyviisari

Kykyviisarin on kehittänyt Työterveyslaitoksen Solmu-ESR-koordinaatiohanke (Sosiaalinen osallisuus ja työ- ja toimintakyvyn muutos). Kehittämistyötä toteutetaan yhdessä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamien toimintalinja 5:n projektien kanssa. Kykyviisari on aikaisemmin toteutettu versiona 1.0. Tällä hetkellä käytössä on versio 2.0, jota Työterveyslaitos on kehittänyt yhdessä Kykyviisarin käyttäjien kanssa. Kykyviisarin lopullinen ja kaikille avoin versio 3.0 valmistuu vuoden 2018 tammikuussa. (Savinainen mm. 2017, 6.)

Kykyviisari on työ- ja toimintakyvyn itsearviointimenetelmä. Se on kyselylomake, jolla henkilö voi arvioida omaa työ- ja toimintakykyään. Kyselyn voi henkilö täyttää internetissä tai paperille, jonka jälkeen kyselyn toteuttaja vie vastaukset internet-kyselypohjalle. Kyselylomakkeen työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa huomioitavia asioita ovat: terveys ja toimintakyky, osaaminen, arvot, asenteet ja motivaatio sekä yksilön toimintaympäristö. Kykyviisarin avulla voi työ- ja toimintakyvystä tehdä tilanearvion; asettaa työskentelyn tavoitteet; sitä voi käyttää ohjaustyökaluna, mutta ennen kaikkea sillä voidaan seurata työ- ja toimintakyvyssä tapahtuvia muutoksia. Menetelmän tavoitteena on tukea arvioitavan henkilön työ- ja toimintakykyä antamalla henkilökohtaista palautetta ja ehdottamalla jatkotoimia, sekä ohjaamalla arvioijaa tuen antamisessa ja tavoitteiden asettamisessa. (Työterveyslaitoksen www-sivut 2017.)

Kykyviisarissa on yhteensä 69 kysymystä, jotka on jaettu kahdeksaan ei osaluokkaan. Kyselylomakkeessa vastaaja valitsee eri vastausvaihtoehdoista sen vastauksen, joka kuvaa parhaiten sen hetkistä tilannetta. Avoimia kysymyksiä Kykyviisarin-kyselylomakkeessa ei ole yhtään. Kyselyvastaukset siirtyvät internetipohjasta täytettyinä suoraan Työterveyslaitokselle tunnistamattomassa muodossa. Työterveyslaitos raportoi tuloksia niin, että yksittäisten henkilöiden tiedot

pysyvät luottamuksellisina. Tutkimuksen tekijälle vastaukset tallentuvat myös Kykyviisarin internetselaimelle, jolloin niitä voi jälkeenpäinkin käydä tarkastelemassa.

Kykyviisarin osa-alueita ovat:

- Hyvinvointi (elämään tyytyväisyys, koettu työkyky ja terveys)
- Osallisuus (ystävyyssuhteet, saako käytännön apua, osallisuuden tunne)
- Mieli (toiveikkaus, itsensä kokeminen hyödylliseksi ym.)
- Arki (asioiminen, arkitoimet, julkisten kulkuvälineiden käyttö, internetin käyttö)
- Taidot (miten pystyy keskittymään asioihin, uuden tiedon omaksuminen ym.)
- Keho (fyysinen kunto, pystyykö kävelemään tietyn matkan, entä juoksemaan)
- Taustatiedot (sukupuoli, koulutustausta, toimeentulo, muutostoiveet)
- Työ ja tulevaisuus (työllistymistilanne, oma arvio työllistymisestä ja sen esteistä)

5 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

5.1 Tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tein tutkimuksen Luonnollisesti töissä -hankkeelle. Kontaktihenkilönä toimi hankkeen hankekoordinaattori. Tutkimus syntyi hankkeen tarpeesta suorittaa kohderyhmälleen Kykyviisari-kysely. Hanke oli itsenäisesti toteuttanut edellisenä vuonna Kykyviisari 1.0 version kyselyn, mutta hankkeesta toivottiin, että Satakunnan ammattikorkeakoulusta voisi opiskelija tulla suorittamaan Kykyviisari 2.0 -kyselyt.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia yksilön kokemuksia omasta työ- ja toimintakyvystä kuntouttavan työtoiminnan alussa sekä kolmen kuukauden jälkeen aloituksesta. Tutkimuksessani tarkasteltavia työ- ja toimintakyvyn osa-alueita olivat hyvinvointi, osallisuus, mieli ja taidot. Taustatietojen sekä työn- ja tulevaisuuden osa-alueita tarkastelen kohderyhmän taustatietoja analysoidessani. Tutkimuksen ulkopuolelle rajasin arjen sekä kehon osa-alueet, sillä yhteyksiä kuntouttavan työtoiminnan ja yksilön kokeman arjen ja kehon välillä oli vaikea todentaa. Kykyviisarin kuudestakymmenestäyhdeksästä kysymyksestä tutkimukseeni valikoitui

kaksikymmentä kysymystä. Tutkimukseeni valitsin ainoastaan ne kysymykset, jotka koin liittyvän suoranaisesti kuntouttavan työtoiminnan johdosta tapahtuviin muutoksiin asiakkaan työ- ja toimintakyvyssä.

Tutkimuskysymykseni oli:

- Millaisia koettuja muutoksia kuntouttavan työtoiminnan aikana voidaan saada aikaan ihmisen työ- ja toimintakyvyssä, kun sitä toteutetaan Green Care -menetelmällä?

5.2 Aineiston hankinta ja kyselyn toteutus

Opinnäytetyöni aineiston keruussa käytettiin Kykyviisari-mittaria, joka on strukturoitu kyselylomake. Kysely on tapa kerätä tutkimukseen aineistoa. Kyselylle olennaista on, että kysymysten muoto on standardoitu eli vakioitu. Vakioinnista puhutaan, kun jokaiselta kyselyyn vastaajalta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kyselyssä vastaaja lukee itse kysymykset sekä vastaa niihin. Yleisimmin kyselylomaketta hyödynnetään silloin, kun havaintoyksikkönä on henkilö ja häntä koskevat asiat. (Vilka 2007, 28.)

Aloitin Kykyviisari-mittariin tutustumisen käymällä siihen vaadittavat koulutukset verkkoluentoina. Verkkoluennoilla käytiin läpi Kykyviisarin tarkoitusta, käsitteitä, tulkintaa ja toimintaohjeita. Lisäksi perehdyin Kykyviisarin 2017 käyttöoppaaseen ennen kyselyiden tekemistä. Kykyviisari-kyselyn täyttäminen onnistuu sähköisesti nettiselaimella tai perinteisesti paperilla. Sähköisesti täytetty kyselylomake antaa kyselyyn vastaajalle heti palautetta hänen omasta työ- ja toimintakyvystään. Opinnäytetyössäni en tule liitteenä Kykyviisarin 2.0 -kyselylomaketta julkaisemaan, sillä kyselylomake ei vielä tällä hetkellä ole julkisessa jaossa.

Seurantatutkimukseni aloituskyselyt toteutin Porissa kunnostuksen ja kuntouttavan työtoiminnan kohteena olevassa Lyttilän kartanossa helmikuussa 2017 ja loppukyselyt toteutin toukokuussa 2017. Kartanossa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työtehtäviin kuului ympäristön ja kiinteistön huoltotoimet sekä kartanon

kunnostaminen. Kartano sijaitsee luonnon helmassa, mikä on yksi Green Care -menetelmän lähtökohdista.

Kuva 1. Lyttilän kartano

Päädyin toteuttamaan kyselyt kohderyhmäni kuntouttavan työtoiminnan työpäivien aikana. Tällä tavoin sain vastaajaprosentista suuremman sekä hankalissa kysymyksissä asiakas pystyi tarkentamaan kysymyksiä minulta. Ennen kyselyiden teettämistä jokainen kohderyhmästä allekirjoitti suostumuslomakkeen, joka varmisti, että asiakas on tietoinen opinnäytetyöstäni, sen tarkoituksesta ja tavoitteista.

Aloituskyselyjen pitämiseen aikaa kului yhteensä kaksi päivää. Lyttilän kartanolla minulle oli varattu huone, jossa sain luottamuksellisesti yksi haastateltava kerrallaan toteuttaa Kykyviisari-kyselyn asiakkaille. Asiakkaan tullessa huoneeseen esittelin itseni sekä kerroin kattavasti Kykyviisarin tarkoituksesta. Tämän jälkeen jokainen kohderyhmästä allekirjoitti suostumuslomakkeen kyselyyn suostumisesta.

Asiakas sai aloituskyselyssä itse valita, haluaako täyttää Kykyviisari-kyselyn sähköiseen nettiselainpohjaan vai perinteiseen paperiseen pohjaan. Jokainen kohderyhmästä täytti kyselyn sähköisessä muodossa. Asiakkaan täyttäessä kyselyä istuin tietokoneen toisella puolella niin, että asiakas sai rauhassa täyttää kyselyä. Hankalissa kysymyksissä asiakkaila oli mahdollisuus pyytää apua minulta vastaamiseen. Vastaamisen jälkeen katsoimme yhdessä asiakkaan kanssa tiivistelmän saaduista kyselyn tuloksista sekä selaimen antamat kommentit vastaajan työ- ja

toimintakyvystä. Kokonaisuudessaan aloituskyselyihin vastasi 16 asiakasta ja aikaa yhden kyselyn tekemiseen meni noin 10-30 minuuttia.

Seurantatutkimuksen loppukyselyihin kohderyhmä vastasi paperilliseen versioon Lyttylän kartanolla. Kyselyihin vastaaminen tapahtui edelleen kuntouttavan työpäivän aikana, mutta kyselyihin kohderyhmä vastasi ilman minun tukea, sillä kysymykset olivat samat kuin aloituskyselyssäkin. Loppukyselyitä sain takaisin yhteensä kahdeksan kappaletta. Puolittunut vastaajamäärä johtui siitä, että osalla kohderyhmästä kuntouttava työtoiminta oli jo syystä tai toisesta loppunut tai asiakas ei enää halunnut osallistua loppukyselyyn. Paperiset kyselylomakkeet saatuani vein tulokset sähköisen Kykyviisarin internetselaimelle, jotta sain vertailtua alku- ja loppukyselyn tuloksia.

5.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Opinnäytetyöni seurantatutkimuksen alkukyselyyn vastasi 16 kuntouttavassa työtoiminnassa olevaa asiakasta. Vastanneista 8 vastasi seurantatutkimuksen loppukyselyyn. Otantana opinnäytetyössäni on vastaajat, jotka vastasivat molempiin seurantatutkimuksen kysymyksiin eli kahdeksan Kykyviisari-kyselyyn vastaajaa. Aineistoa käsiteltiin niin, että paperisten kyselyiden tiedot syötettiin Kykyviisarin internetselaimelle, joka automaattisesti teki vastauksista Excel-taulukon. Vastaukset, jotka syötettiin suoraan internetselaimelle, menivät automaattisesti Excel-taulukoon ilman tuloksien syöttämistä. Taulukoin vastaukset havaintomatriisiksi, josta oli helppo alkaa käsitellä aineistoa.

Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, minkälaisia vastauksia hän saa tutkimusongelmiinsa. Lisäksi analysointivaiheessa tutkijalle voi selvitä, miten tutkimusongelmat olisi oikeastaan pitänyt asettaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2009, 221.) Tässä opinnäytetyössä analysoin kahtakymmentä Kykyviisarin-kysymystä ristiintaulukoimalla. Ristiintaulukointi on tarkoitettu kategoristen muuttujien analysointiin ja ristiintaulukointiin. Ikä-, sukupuoli-, erilaiset asenne- ja preferenssi-muuttujat ovat tyypillisiä ristiintaulukoinnin muuttujia. Ristiintaulukoinnissa data-

aineisto esitetään frekvensseinä eli havaintoaineiston esiintymiskertojen lukumäärinä sekä prosentiosuuksina. (Tähtinen & Isoaho 2001, 67.)

5.4 Eettisyys ja luottamuksellisuus

Suostumuslomakkeella jokaiselta vastaajalta pyydettiin lupa kyselyyn, jossa selvitetään työ- ja toimintakyvyn muutosta Luonnollisesti töissä – hankkeen aikana. Jokaiselta vastaajalta lomakkeessa myös varmistettiin, että on tietoinen opinnäytetyöstä, sen tarkoituksesta ja tavoitteista. Vastaajille annettiin mahdollisuus olla sähköpostitse yhteydessä minuun, jos heillä herää kysymyksiä opinnäytetyöstä ja sen toteutuksesta. Ennen Kykyviisarin kysymyksiin vastaamista jokaiselle vastaajalle kerrottiin taustatiedot Kykyviisarista ja sen tarkoituksesta. Lisäksi vastaajille kerrottiin, että vastauksiin ei missään kohtaa tarvitse omaa henkilöllisyyttään todistaa vaan järjestelmä antaa jokaiselle vastaajalle oman numerosarjan.

Tutkimukseen vastannut kohderyhmä vastasi kysymyksiin omien kokemusten ja tunteiden kautta, joten tutkimuksesta saatuja tuloksia ei voi hyödyntää yleisesti koskemaan kaikkia kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita. Tutkimustulokset ovat suuntaa antavia yksilöllisiä kokemuksia työ- ja toimintakyvyn mahdollisista muutoksista.

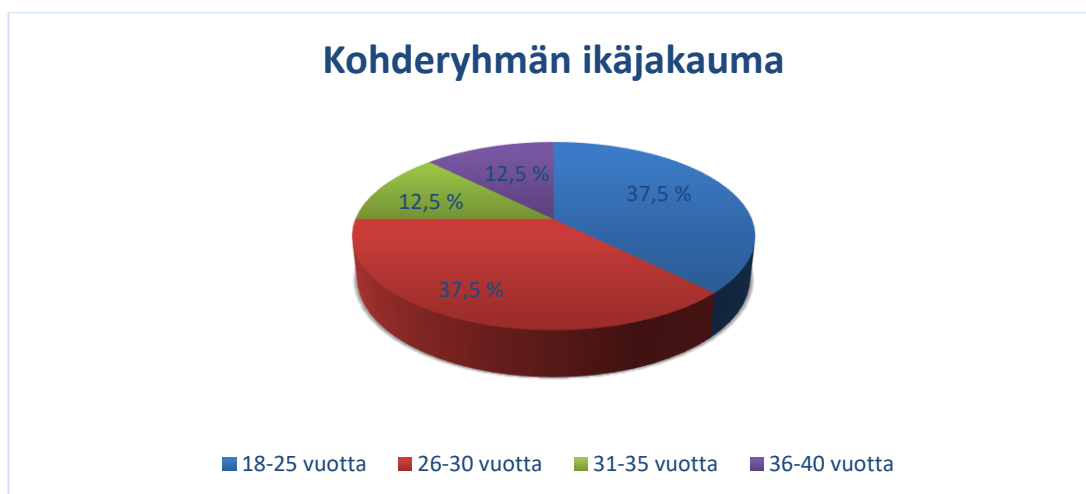
Tutkimuksissa tutkijan eteen tulevat valintatilanteet ovat hyvin erilaisia, minkä takia niitä ei voida ratkaista aina saman kaavan mukaisesti. On olemassa kuitenkin joitakin yleisiä periaatteita, jotka auttavat tutkijaa lähestymään eettisesti haastavia tilanteita oikeasta näkökulmasta. Yksi periaatteista on kaikkien asianosaisten tunnistaminen ja kunnioittaminen. Toisena tärkeänä periaatteena on prosessien läpinäkyvyys. Se on edellytys ratkaisuihin liittyvien vaihtoehtojen ja valintojen yleiselle puntaroinnille. (Clarkeburn, H & Mustajoki, A. 2007. 304-305.)

6 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuskysymyksiäni tutkimustulosten avulla. Tutkimukseni koostuu kahdestakymmenestä kysymyksestä, joista kolme kysymystä liittyy kohderyhmän taustatietoihin. Jokaista tutkimuskysymystä analysoin seurantatutkimuksen tulosten avulla. Esitän kysymysten tuloksia graafisesti sektori- ja pylväsdiagrammeja hyväksi käyttäen.

6.1 Taustatiedot kohderyhmästä

Tutkimukseni kohteena oli Luonnollisesti töissä -hankkeen kuntouttavassa työtoiminnassa Lyttylän kartanolla työskentelevät asiakkaat. Samanaikaisesti kartanolla työskenteli enintään 50 henkilöä, joista jokaisella oli suunniteltu oma henkilökohtainen työaika. Työajat olivat maanantaista perjantaihin ja kestoiltaan maksimissaan kuusi tuntia päivässä. Toimintaympäristö oli maalaismaisema keskellä kaunista luontoa. Kunnostettava kartano oli vuonna 1614 perustettu rakennus, jota kuntouttavan työtoiminnan ryhmä kunnosti. Kunnostustyöt jaettiin asiakkaiden ammattitaidon ja kiinnostuksen mukaan. Asiakkaalla ei tarvinnut olla aikaisempaa kokemusta työtehtävistä, sillä työtehtäviä ohjasi ohjaaja, joka neuvoi tarvittaessa. Ryhmään oli mahdollisuus päästä TE-toimiston oman virkailijan tai sosiaalityöntekijän kautta.

Kuvio 1. Ikäjakauma

Kohderyhmän ikäjakauma koostui 18-40 vuotiaista. Suurin osa kohderyhmästä oli 18-30 -vuotiaita. Tulos tukee ajatusta siitä, että kuntouttava työtoiminta on yleisimmin alle 25-vuotiaille tarjottava palvelu.

Kuvio 2. Kohderyhmän peruskoulun jälkeinen koulutus

Kohderyhmästä 75% oli suorittanut peruskoulun lisäksi näyttötutkinnon, ammattikoulun- tai opistotason tutkinnon. Vastaajista 30% oli suorittanut pelkästään peruskoulun. Kukaan otannasta ei ollut suorittanut lukiota tai korkeamman asteen tutkintoa.

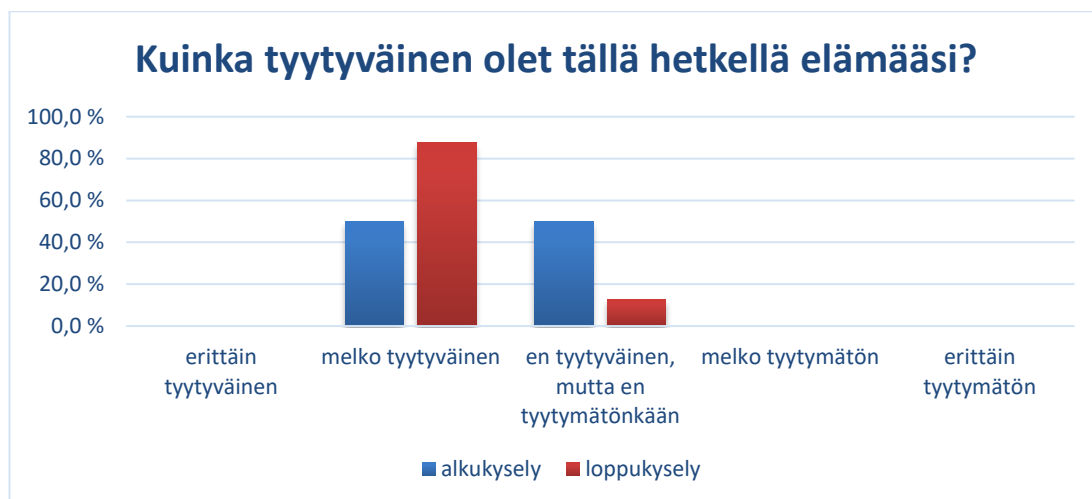
Kuvio 3. Nykyisen työttömyyden kesto vuosina.

Seurantatutkimukseen osallistujista suurin osa oli ollut työttömänä 3-4 vuotta vastaus-
hetkellä. Vastaaajista 25% vastasi työttömyyden kestäneen 1-2 vuotta ja 12,5% vastasi
kestoksi 5-10 vuotta.

6.2 Hyvinvoinnin subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä

Hanketta toteutettiin Green Care -menetelmällä, jolloin luonto oli työtoiminnassa koko
ajan läsnä, sillä työpiste sijaitsi keskellä maalaismiljöötä. Luonto on terveyden,
elämänlaadun ja koetun hyvinvoinnin yksi mahdollisista kohentajista. Materiaalinen
hyvinvointi kuntouttavan työtoiminnan aikana näyttäytyy työttömyysrahan päälle
maksettavasta verottomasta 9€/päivän kulukorvauksesta.

Hyvinvoinnin osa-aluetta tutkimuksessa selvitettiin neljällä kysymyksellä.
Seurantatutkimuksen aikana koettu hyvinvointi oli suurimmilta osin parantunut.
Kuvioissa 4,5,6 ja 7 näkyy tutkimuksesta saadut vastaukset. Alkutilannetta
diagrammeissa kuvaa sininen väri ja lopputilannetta punainen väri.

Kuvio 4. Kuinka tyytyväinen olet tällä hetkellä elämääsi?

Elämän tyytyväisyys oli seurantatutkimuksen aikana kohonnut. Tuloksista käy ilmi,
että kukaan vastaajista ei kokenut olevansa tyytymätön omaan elämäänsä kyselyiden
aikana. Loppukyselyissä vastaajista enemmistö eli 87,5% koki olevansa melko
tyytyväinen sen hetkiseen elämäntilanteeseen.

Kuvio 5. Miten suoriudut päivittäisistä toimistasi ja tehtävistäsi? 0= suoriudun erittäin huonosti, 10= suoriudun erittäin hyvin

Seurantatutkimuksen aikana kohderyhmän suoriutuminen päivittäisistä toimista ja tehtävistä on melkein pysynyt ennallaan. Pientä laskua suoriutumisessa oli tapahtunut.

Kuvio 6. Oletetaan, että työkykyysi on parhaimmillaan saanut 10 pistettä. Minkä pistemäärän antaisit nykyiselle työkyvyillesi? 0=en pysty lainkaan, 10=työkykyeni on parhaimmillaan

Työkyky on pysynyt kohderyhmällä melkein samoissa pistemäärissä. Jonkin verran koettu työkyky on laskenut seurantatutkimuksen aikana. Tuloksista kuitenkin ilmenee, että vastaajista 50% on arvioinut asteikolta oman työkykynsä loppukyselyssä numerolla seitsemän. Saaduista tuloksista voidaan ajatella, että kohderyhmä on

alkukyselyissä saattanut ajatella työkykynsä liian optimistisesti, jolloin loppukyselyyn vastatessaan ovat vasta pystyneet vastamaan realistisesti arvion omasta työkyvystään.

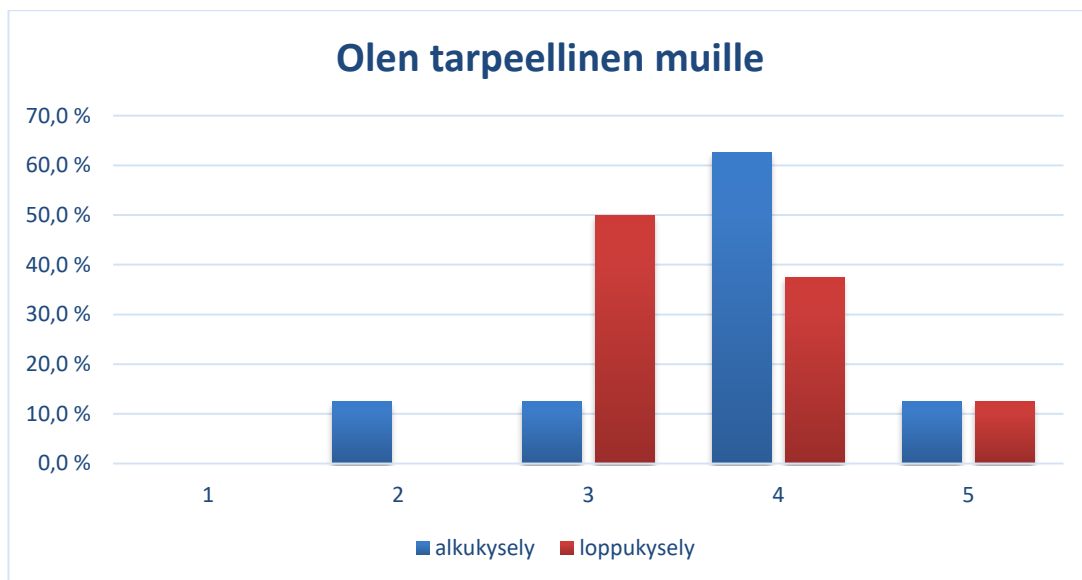
Kuvio 7. Onko terveydentilasi mielestäsi nykyisin?

Seurantatutkimuksen jälkeen kohderyhmä on kokenut oman terveydentilansa paremmaksi. Kukaan vastaajista ei kokenut kyselyiden aikana, että oma terveydentila olisi melko huono tai huono.

6.3 Osallisuuden subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä

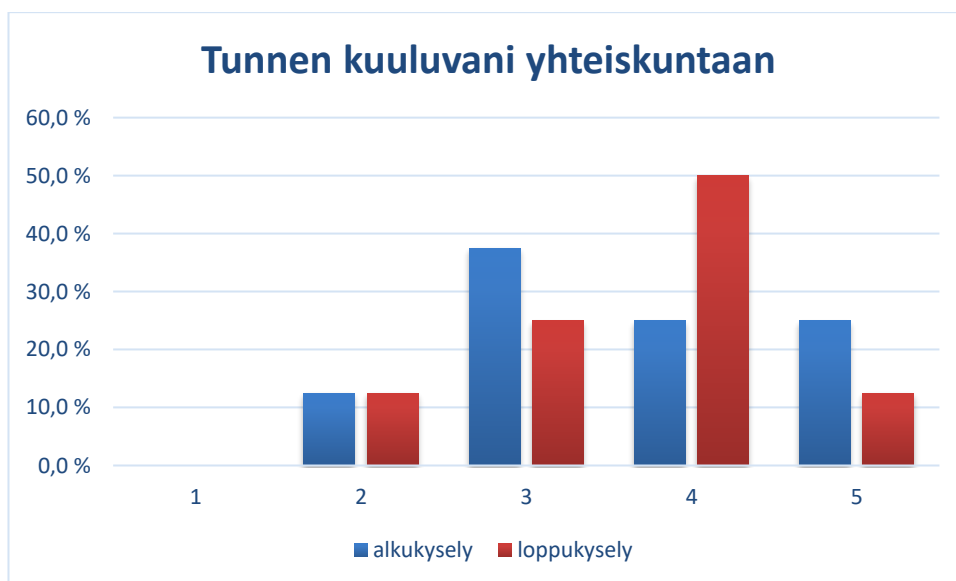
Osallisuus ymmärretään yleisimmin tunteena, joka vahvistuu, kun ihminen kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Tutkimuksessani oleva kohderyhmä työskenteli ryhmässä ja samalla työmaalla oli useasti 20 henkilöä yhdessä työskentelemässä. Kuntouttavien työpäivien aikana asiakkailla oli yhteisiä kahvitaukoja sekä ruokataukoja, jolloin väistämättä asiakkaat pääsivät toistensa kanssa sosiaalisiin tilanteisiin. Alkukyselyjä tehdessäni moni kohderyhmästä kertoi, kuinka hienoa on, kun huomaa, että on muitakin samassa elämäntilanteessa olevia työttömiä työnhakijoita. Tällä tavoin kuntouttava työtoiminta näyttäytyy myös jonkinlaisena vertaistuen antajan.

Alla olevissa kuvioissa 8, 9, 10, 11 ja 12 on tutkittu osallisuutta erilaisten väittämien avulla. Kuviossa 13 ilmenee koetun yksinäisyyden tunteen muutokset seurantatutkimuksen aikana. Kokonaisuudessaan tutkimustuloksiksi saatiin positiivisia tuloksia osallisuuden muutoksista kuntouttavan työtoiminnan aikana.

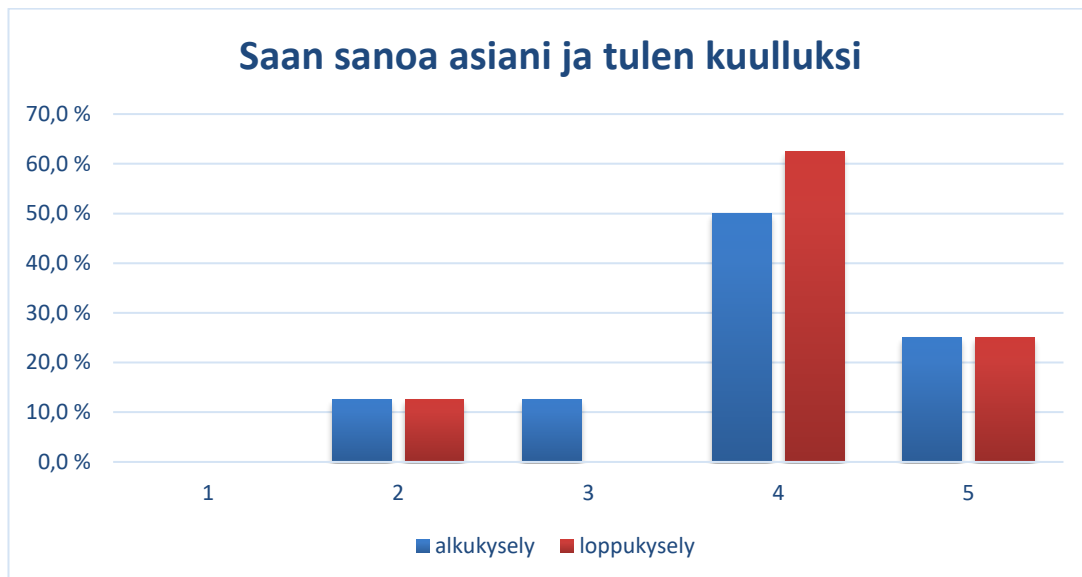
Kuvio 8. Olen tarpeellinen muille. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Seurantatutkimuksen aikana kohderyhmän koettu tarpeellisuuden tunne oli pysynyt melkein ennallaan. Positiivisena tuloksena oli, että loppukyselyissä kohderyhmä oli numeraalisesta skaalasta valinnut ainoastaan lukuja 3-5. Kukaan vastaajista ei ollut valinnut lukemaksi numeroa kaksi.

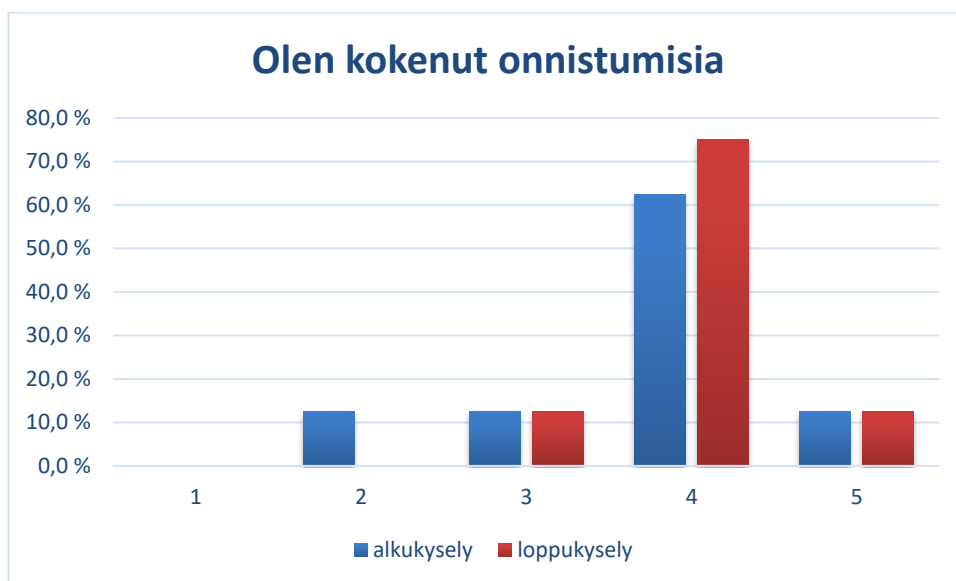
Kuvio 9. Tunnen kuuluvani yhteiskuntaa. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Kohderyhmästä suurin osa oli alkukyselyissä kokenut yhteiskuntaan kuulumisensa heikommaksi, kuin loppukyselyissä. Kukaan vastaajista ei kyselyiden aikana kokenut, että ei tuntisi kuuluvansa yhteiskuntaan ollenkaan.

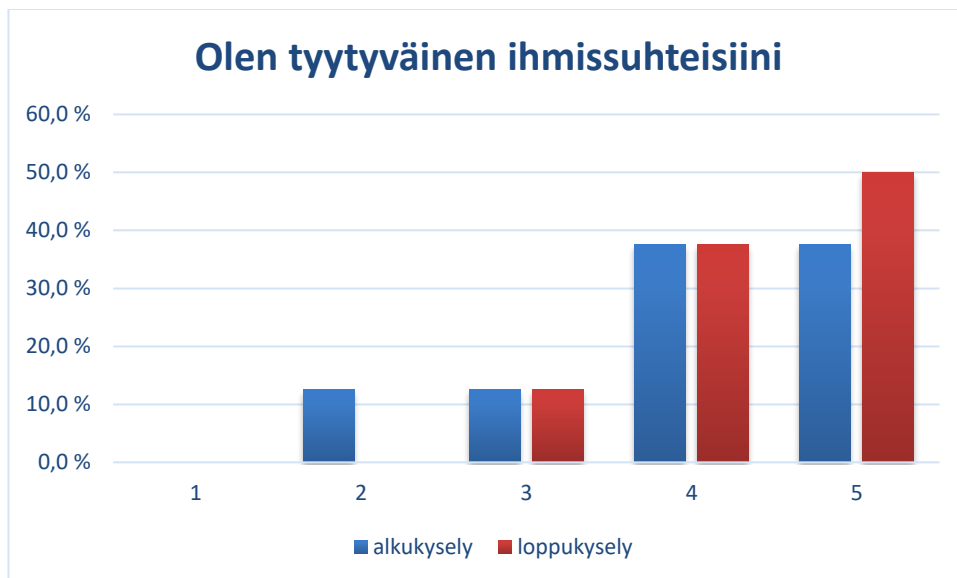
Kuvio 10. Saan sanoa asiani ja tulen kuulluksi. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Seurannan aikana tulokset paranivat hiukan, mutta positiivisesti voi tuloksista lukea, että kukaan vastaajista ei kokenut olevansa täysin eri mieltä väittämästä.

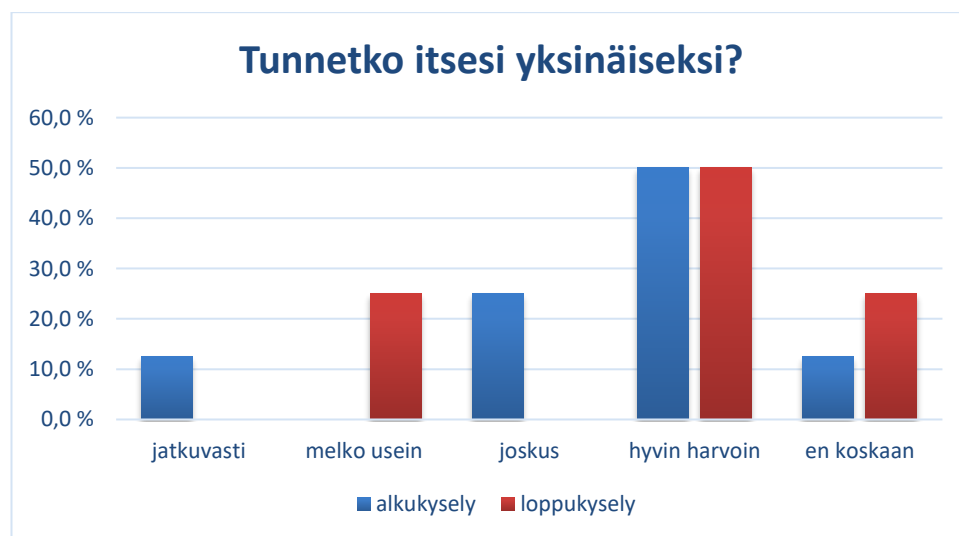
Kuvio 11. Olen kokenut onnistumisia. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Kohderyhmän onnistumisen kokemukset olivat pysyneet seurantajakson melkein samoissa lukemissa, mutta kuitenkin hieman parantuneet. Loppukyselyissä kukaan vastaajista ei enää arvioinut kokemuksia onnistumisista numerolla kaksi.

Kuvio 12. Olen tyytyväinen ihmissuhteisiin. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Kokemus tyytyväisyydestä ihmissuhteisiin oli kohentunut hieman. Tuloksista voi tulkita, että esimerkiksi kuntouttavasta työtoiminnasta saadut uudet ihmissuhteet ovat voineet kohentaa seurantatutkimuksen tulosta. Lisäksi arjen rytmin muutokset ovat saattaneet kohentaa ihmissuhteiden parantumista. Loppukyselyssä 50% vastasi olevansa väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

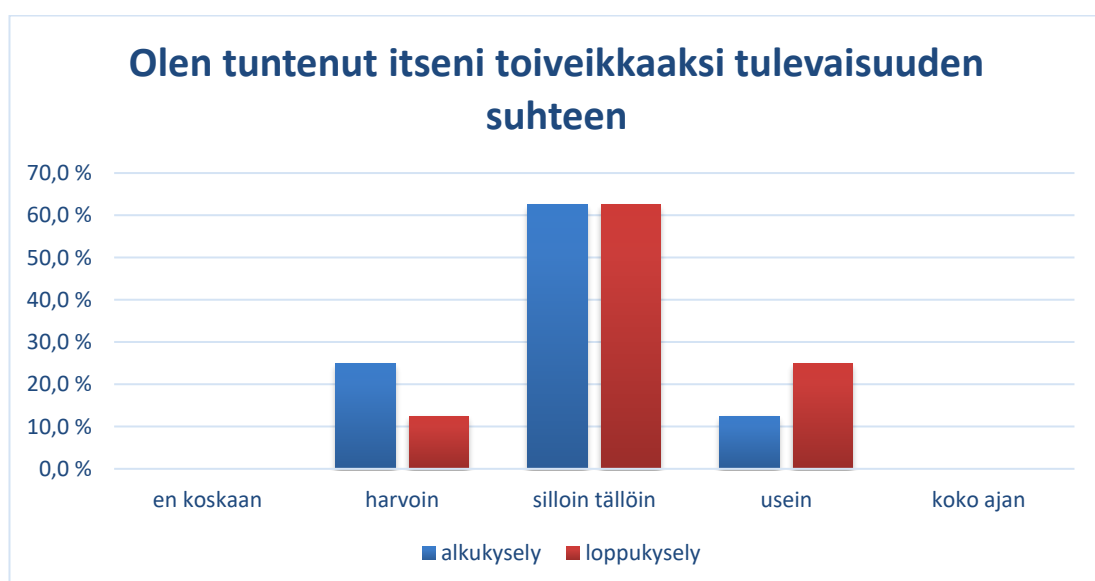
Kuvio 13. Tunnetko itsesi yksinäiseksi?

Kuviosta 13 selviää, että kohderyhmän koettu yksinäisyyden tunne oli hieman vähentynyt. Positiiviseksi tulokseksi voi lukea myös sen, että kukaan vastaajista ei loppukyselyissä vastannut kokevansa jatkuvasti itseään yksinäiseksi.

6.4 Mielen subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä

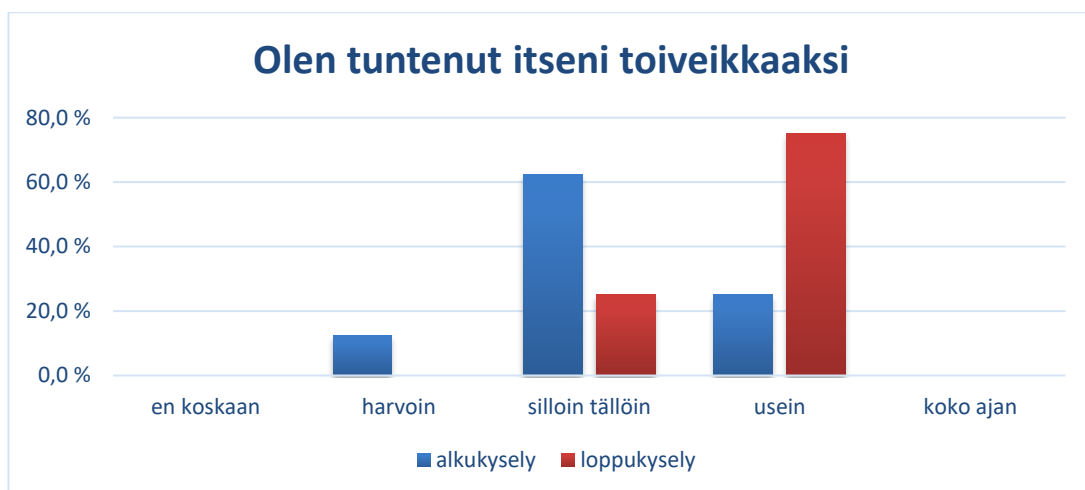
Mieli osa-aluetta luonnossa tapahtuva Green Care -toiminta vahvistaa. Luonnollisesti töissä -hankkeen kuntouttavassa työtoiminnassa asiakkailla oli mahdollisuus työskennellä ulkona raikkaassa ilmassa. Työtehtäviä asiakkaiden ei tarvinnut jännittää, sillä ne räätälöitiin jokaiselle sopiviksi oman taitotason mukaan. Lisäksi kuntouttava työtoiminta lisäsi pitkään työttömänä olleille arkeen rytmiä, joka vahvistaa elämänhallintaa ja sitä kautta oman mielen kohoamista. Alkukyselyiden aikana kohderyhmästä yksi totesi, että ”vapaa-aikaa osaa arvostaa enemmän nyt kun on töissä”. Tällä tavoin kuntouttava työtoiminta lisää vielä enemmän mielihyvää itselleen tärkeistä asioista, kun arki ei ole pelkkää vapaa-aikaa.

Kykyviisarin mieli -osa-alueessa oli tutkimuksen aikana tapahtunut paljon positiivisia muutoksia. Kuviot 14, 15, 16 ja 17 havainnollistavat tapahtuneita muutoksia kuntouttavan työtoiminnan aikana.

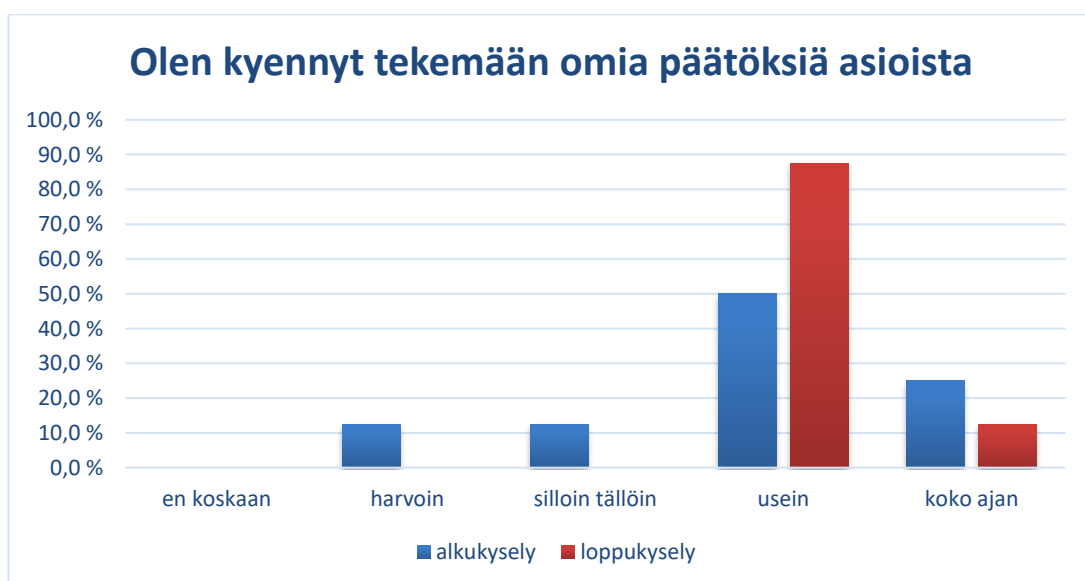
Kuvio 14. Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen.

Kohderyhmän kokemus omasta toiveikkuudesta tulevaisuuden suhteen oli prosentuaalisesti parantunut seurantajakson aikana. Kukaan vastaajista ei ollut kyselyissä vastannut, että ei kokisi itseään toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen koskaan.

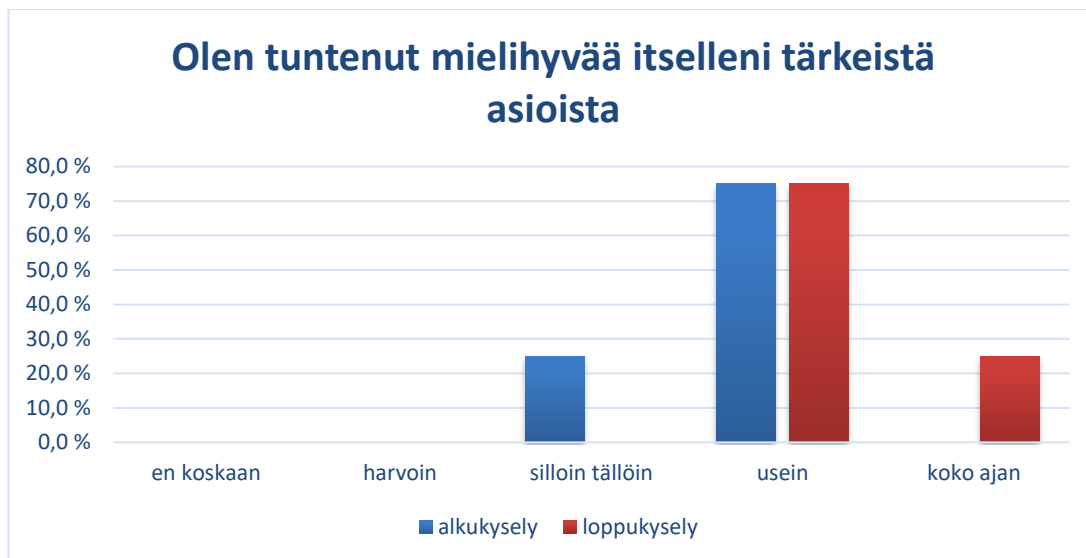
Kuvio 15. Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi.

Alkukyselyissä suurin osa kohderyhmästä oli vastannut tuntevansa itsensä toiveikkaaksi silloin tällöin, kun taas loppukyselyissä usein. Positiivisena tuloksena voi todeta, että loppukyselyissä kukaan vastaajista ei kokenut tuntevansa itseään toiveikkaaksi vain harvoin.

Kuvio 16. Olen kyennyt tekemään omia päätöksiä asioista.

Päätöksentekotaito oli kohderyhmällä lisääntynyt merkittävästi. Loppukyselyissä jokainen vastaaja oli vastannut kykenevänsä tekemään omia päätöksiä asioista usein tai koko ajan.

Kuvio 17. Olen tuntenut mielihyvää itselleni tärkeistä asioista.

Positiivisia muutoksia tapahtui myös yllä olevassa väittämässä. Suurin osa vastaajista koki koko seurantatutkimuksen ajan, että on kokenut mielihyvää itselleen tärkeistä asioista.

6.5 Taitojen subjektiiviset muutokset työ- ja toimintakyvyssä

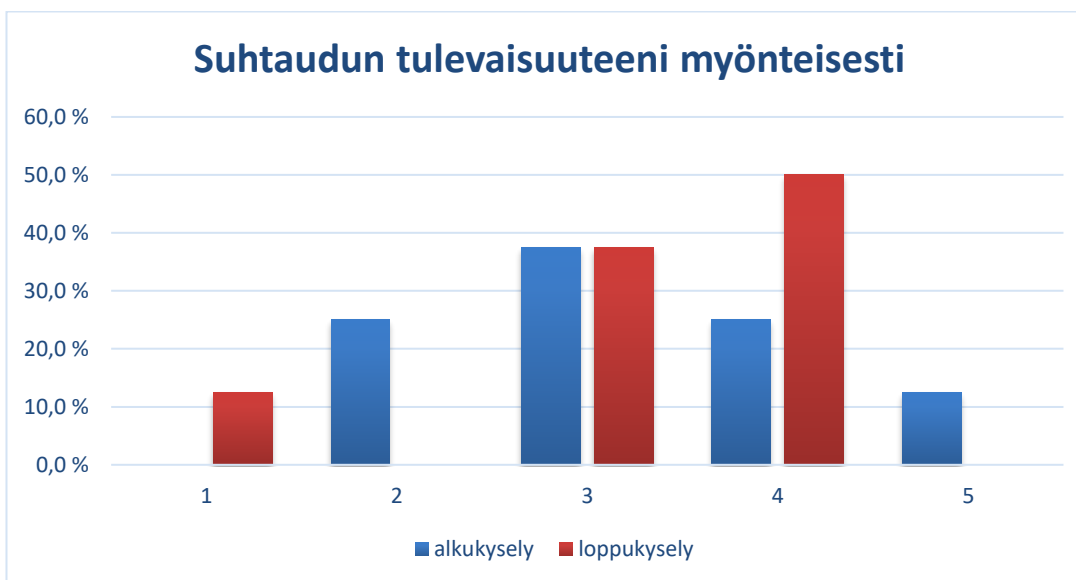
Taito -osa-alue Luonnollisesti töissä -hankkeessa näyttäytyi erilaisissa työtehtävissä. Työtehtäviin kuului Lyttilän kartanon ympäristöhoitoa, kiinteistöhuoltoa ja kunnostusta. Jokaisella kohderyhmästä oli mahdollisuus oppia uusia asioita kuntouttavan työtoiminnan aikana, joten aikaisempaa osaamista ei tarvinnut olla.

Tutkimuksessa taito -osa-alueen vastaukset heittelivät eniten niin positiiviseen kuin negatiiviseenkin suuntaan seurantatutkimuksen aikana. Kuvioissa 18, 19 ja 20 ilmenee tapahtuneet muutokset kuntouttavan työtoiminnan aikana.

Kuvio 18. Sujuuko sinulta uusien tietojen ja taitojen oppiminen?

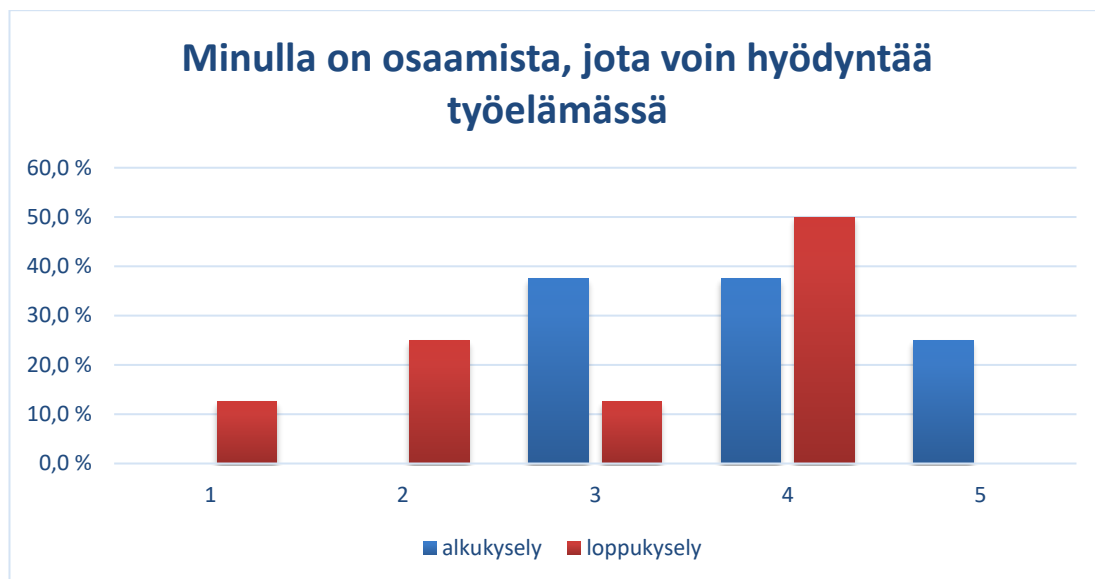
Tutkimustuloksista selviää, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen on suunnilleen pysynyt samoissa tuloksissa. Alkukyselyssä 25% vastanneista koki oppimisen sujuvan erittäin hyvin, mutta loppukyselyssä kukaan kohderyhmästä ei enää vastannut oppivansa erittäin hyvin.

Kuvio 19. Suhtaudun tulevaisuuteeni myönteisesti. 1=täysin eri mieltä, 5= täysin samaa mieltä.

Seurantatutkimuksen aikana suhtautuminen tulevaisuuteen oli muuttunut. Tuloksista ei kuitenkaan selvästi ilmene, että tulokset olisivat olleet suoraan positiivisia tai

negatiivisia. Loppukyselyssä 50% vastaajista vastasi väittämään numerolla 4, joka osoittaa positiivista tulosta.

Kuvio 20. Minulla on osaamista, jota voin hyödyntää työssä. 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä.

Kuntouttavan työtoiminnan aikana kokemus omasta osaamisesta, jota voi hyödyntää työssä oli hieman heikentynyt. Kuitenkin positiivisesti 50% vastaajista oli valinnut numeron neljä kuvaamaan omaa osaamistaan.

6.6 Yhteenveto tutkimustuloksista

Tutkimuksen kohderyhmän ikäjakauma oli 18-40 vuotta. Koulutustaustana suurimmalla osalla asiakkaista oli näyttötutkinto, ammattikoulu- tai opistotason tutkinto. Pääsääntöisesti suurin osa kohderyhmästä oli ollut kyselyyn vastaamishetkellä työttömänä 3-4 vuotta.

Seurantatutkimuksen aikana eniten positiivisia muutoksia oli tapahtunut hyvinvoinnissa, osallisuudessa ja mielessä. Tutkittavista osa-alueista mikään ei ollut negatiivisesti huomattavasti laskenut, mutta taito -osa-alueessa tuloksissa oli eniten hajontaa. Hyvinvoinnin -osa-alueessa huomattavia positiivisia muutoksia oli saatu elämäntyytyväisyyden ja terveyden osalta. Osallisuuden -osa-alueessa positiivisia muutoksia oli koettu kuulluksi tulemisessa, onnistumisien kokemuksissa,

ihmissuhteiden tyytyväisyydessä ja yksinäisyyden tunteessa. Mielen -osa-alueessa oli koettu pelkästään positiivisia muutoksia. Seurantatutkimuksen aikana jokaisella oli kohentunut itsensä toiveikkaaksi tunteminen tulevaisuuden suhteen, itsensä hyödylliseksi tunteminen, kykeneminen päätöksen tekoon omista asioista ja mielihyvän tunteminen itselleen tärkeistä asioista. Taito -osa-alueessa enemmistöllä vastaajista oli tapahtunut positiivisia muutoksia kuntouttavan työtoiminnan aikana. Tuloksista kuitenkin ilmeni, että uusien asioiden ja taitojen oppiminen oli heikentynyt seurantatutkimuksen aikana.

7 POHDINTA

Tulevana aikuissosiaalityön sosionomina päädyin tekemään opinnäytetyöni Luonnollisesti töissä -hankkeelle, jossa toteutettiin kuntouttavaa työtoimintaa Green Care -menetelmällä. Tutkimuksen toteutuksen aikana pääsin kehittämään omaa ammatillista osaamistani tutkiessani kolmen kuukauden aikana tapahtuneita muutoksia asiakkaiden työ- ja toimintakyvyssä. Seurantatutkimuksen toteutin Kykyviisari 2.0 -kyselylomakkeella. Alkukyselyihin osallistui kuusitoista asiakasta ja loppukyselyihin heistä vain kahdeksan. Otanta kvantitatiivisessa tutkimuksessani ei mielestäni ollut tarpeeksi iso, mutta uskon saatujen tuloksien olevan hyviä ja suuntaa antavia mietittäessä kuntouttavan työtoiminnan toteutusta jatkossa Green Care -menetelmällä.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, millaisia koettuja muutoksia kuntouttavan työtoiminnan aikana voidaan saada aikaan ihmisen työ- ja toimintakyvyssä, kun sitä toteutetaan Green Care -menetelmällä. Tutkimukseni pohjalta voin todeta, että kohderyhmän työ- ja toimintakyky oli kohentunut kolmen kuukauden kuntouttavan työtoiminnan aikana. Erityisesti hyvinvointi, osallisuus ja mieli olivat parantuneet seurantajakson aikana. Hyvinvoinnin -osa-alueen parantuminen voidaan nähdä luontoympäristöstä nauttimisen ja voimaantumisen seurauksena, yhdistettynä kuntouttavan työtoiminnan tuomaan arjen rytmiin. Osallisuuden positiivisiin muutoksiin luonnonympäristö sekä kuntouttava työtoiminta vaikuttivat mahdollistamalla erilaisia työtehtäviä, joita asiakkaat pystyivät suorittamaan

raikkaassa ja mielekkäässä ympäristössä yhdessä muiden ryhmäläisten ja ohjaajan kanssa. Mielen -osa-alueen parantuminen voidaan yhdistää luontoympäristön vaikutuksista pohjautuvaan keskittymiskyvyn paranemiseen, stressitason alentumiseen sekä yleistilan kohenemiseen.

Pitkään työttömänä olleelle henkilölle kuntouttava työtoiminta tuo parhaimmillaan elämään arjen rytmiä sekä edistää hyvinvointia, osallisuutta ja mieltä. Harvoin kuntouttava työtoiminta kuitenkaan avaa ovia avoimille työmarkkinoille. Asiakkaan työllistyminen yleensä pysähtyy siihen, että avoimia työpaikkoja ei ole tarpeeksi tarjolla. Työllistymistä heikentää yleensä myös koulutuksen alhainen taso ja terveydelliset rajoitteet. Kuntouttavaa työtoimintaa mielestäni voidaan ajatella paremminkin sosiaalista toimintakykyä lisäävänä palveluna kuin toiminnallista työkykyä lisäävänä. Monelle asiakkaalle kuntouttava työtoiminta on ainoa yhteisö, johon asiakas kokee kuuluvansa. Tutkimukseni osoitti, että kuntouttava työtoiminta tukee asiakkaiden osallisuutta ja sitä kautta sosiaalista kuntoutusta. Sosiaalihuoltolaissa määritellään, että ”sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi”. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 3 luku 17§.)

Positiivista tuloksista huolimatta uskon, että parhaimmat tulokset kuntouttavan työtoiminnan aikana voidaan saada silloin kun työ on kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle mieleistä ja kiinnostavaa. Kuntouttava työtoiminta on hyvä keino saada ihminen takaisin arjen työrytmiin sekä sosiaalsiin tilanteisiin ennen mahdollisen palkkatyön aloittamista.

LÄHTEET

- Aaltio, E. 2015. Työ- ja toimintakyvyn muutos työllisyyden kuntakokeilu hankkeissa. Viitattu 18.9.2017.
file:///C:/Users/Maarika/Downloads/2_tyollisyyspalvelujen-toimintakykymittarin-loppuraportti_08092015.pdf
- Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.
- Findikaattorin www-sivut 2017. Viitattu 30.8.2017. <http://findikaattori.fi/fi/37>
- Gcfinlandin www-sivut 2017. Viitattu 23.8.2017. <http://www.gcfinland.fi/green-care/>
- Gould, R., Ilmarinen, J., Jarvisalo, J. & Koskinen, S. 2006. Työkyvyn ulottuvuudet – Terveys 2000 -tutkimuksen tuloksia. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hämäläinen, K., Taimio, H. & Uusitalo, R. 2005. Työttömyys – taloustieteellisiä puheenvuoroja. Edita: Helsinki
- Hämäläinen, U. & Tuomalan, J. 2013. Fakta nuorisotyöttömyydestä. Vatt Policy Brief 3-2013. Viitattu 16.8.2017.
http://vatt.fi/documents/2956369/3012265/vatt_policybrief_22013.pdf
- Jahnukainen, M. 2001. Social exclusion and dropping out of education. London.
- Kuntoutusportin www-sivut 2017. Viitattu 24.8.2017.
<https://kuntoutusportti.fi/kuntoutujalle/mita-kuntoutus-on/>
- Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189 muutoksineen.
- Linnakangas, R., Lindh, J. & Järviskoski, A 2000. Työttömyyden ja vajaakuntoisuuden jäljillä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Mannila, S., Forsander, A., Hummasti, A. & Vehviläinen, J. 2002. Työelämäkynnykset ja haasteelliset ryhmät työllisyyspolitiikan näkökulmasta. Helsinki: Edita.
- Matikainen, E., Aro, T., Kalimo, R., Ilmarinen, J. & Torstila, I. 1995. Hyvä työkyky – Työkyvyn ylläpidon malleja ja keinoja. Helsinki: Painotalo Miknotar.
- Mehiläinen Oy www-sivut 2017. Viitattu 23.8.2017.
<https://www.mehilainen.fi/yrityksille/ty%C3%B6kyky>
- Pietiläinen, R. 2005. Työttömyydestä selviytyminen. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Pohjola, M. 1998. Suomalainen työttömyys. Helsinki: Yliopistopaino.

Porin kaupungin www-sivut 2017. Viitattu 22.8.2017.
https://www.pori.fi/tyollisyydenhoito/luonnollisestitoissa_0/hanke.html

Porin kaupungin www-sivut 2017. Viitattu 22.8.2017.
https://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/talouspalvelut/tyollisyysyksiko/luonnollisestitoissa/esitteet/505FloIKx/Pajaesite_2.pdf

Porin kaupungin www-sivut 2017. Viitattu 22.8.2017.
https://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/talouspalvelut/tyollisyysyksiko/luonnollisestitoissa/luentomateriaalit/KE7ui3KC7/Tutkimuslista_1.pdf

Porin kaupungin www-sivut 2017. Viitattu 23.8.2017.
https://www.pori.fi/tyollisyydenhoito/luonnollisestitoissa_0/greencare.html

Raunio, K. 2000. Sosiaalityö murroksessa. Helsinki: Gaudeamus.

Rekrytointi.com www-sivut. 2017. Piilotyöpaikat. Viitattu. 15.8.2017.
<https://rekrytointi.com/tyonhaku/piilotyopaikat/>

Savinainen, M., Wikström, M., Hakumäki, L., Joensuu, M., Juvonen-Posti, P., Konttinen, J., Salmi, A., Seitsamo, J., Turpeinen, M., Unkila, M. & Nevala, N. 2017. Kykyviisari 2.0 – Käyttöopas

Smolander, J & Hurri, H 2004. Toiminta- ja työkyvyn fyysisten arviointi- ja mittausten menetelmien kartoittaminen ICF-luokituksen aihealueella "liikkuminen". Helsinki: Stakesin monistamo.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017. Viitattu 18.9.2017.
<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/tyohonkuntouttava-green-care-etela-suomessa/kokemuksia-green-caresta/luontolahtoinen-kuntoutus-lisaa-hyvinvointia>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017. Viitattu 24.8.2017.
<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/mittareita/toimintakyky>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017. Viitattu 6.9.2017.
<https://www.thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/asiakas>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2017. Viitattu 10.11.2017.
<https://www.thl.fi/documents/10531/623661/GC+opas+nettiin+241114.pdf/43b98be9-3ee7-4480-89ab-ad5b0a67906c>

Tilastokeskuksen www-sivut 2017. Viitattu 29.8.2017.
http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__tyokay/010_tyokay_tau_101.px/chart/chartViewLine/?rxid=c112925d-15cd-4ab7-8e53-3811c72484db

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tiedot 2017. 2017. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu. 15.8.2017.
http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2017/06/tyti_2017_06_2017-07-25_tie_001_fi.html

Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2017. Viitattu 6.9.2017. http://www.tepalvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/index.html

Työterveyslaitoksen www-sivut. 2017. Viitattu 5.11.2017.
<https://www.ttl.fi/tutkimushanke/kykyviisari-arvioi-tyo-toimintakykysi/>

Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290

Tähtinen, J. & Isoaho, H. 2001. Tilastollisen analyysin lähtökohtia. Turku: Painosalama Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

